

важливе стратегічне завдання менеджменту цих підприємств і воно має вирішуватися кожним суб'єктом господарювання. Тому перспективою наступних досліджень має стати розробка практичних рекомендацій з формування адекватного завданням інноваційного розвитку ресурсного потенціалу машинобудівних підприємств та управління його ефективним використанням.

Література

1. Соціально-економічне становище України за 2009 рік [Електронний ресурс] : Державний комітет статистики України. — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/soc_ek/publ_u.html.
2. Обсяг реалізованої продукції за основними видами промислової діяльності за січень-грудень 2009 року [Електронний ресурс] : Державний комітет статистики України. — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/pr/orp/orp_u/orp1209_u.htm.
3. Економічна політика України [Електронний ресурс] : Міністерство економіки України. — Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/control/publish/category>.

Соколенко С.І., Лисенко С.М.

ВПЛИВ НОВОГО ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА МАЛИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ

Для існування держави необхідні величезні фінансові ресурси, які акумулюються у бюджетних державних централізованих фондах, переважно завдяки функціонуванню податкової системи. Економічні відносини, пов'язані з податками, тією чи іншою мірою зачіпають усе населення країни, тому тема податкової політики є актуальною не тільки для України, а й для всіх країн світу. Основні теоретичні і практичні аспекти побудови податкової системи цікавлять не тільки спеціалістів (економістів, юристів, керівників усіх рівнів, підприємців), але й звичайних громадян.

Над питанням реформування податкової системи України працюють такі українські науковці, як В.Л.Андрущенко, П.В.Мельник, А.М.Соколовська, А.Н.Тищенко, А.І.Крисоватий, В.М.Федосов, проте воно потребує подальшого дослідження.

Метою роботи є аналіз наслідків введення Податкового кодексу на мале підприємництво.

Під податком слід розуміти обов'язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України про оподаткування. Саме сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів, що збираються у встановленому законами України порядку, і становить систему оподаткування [4, ст. 6].

Податки виконують певні функції: фіскальну, регулюючу, стимулюючу. Фіскальна функція — є найважливішою, оскільки згідно з цією функцією податки виконують своє головне призначення — наповнення доходної частини бюджету, доходів держави для задоволення потреб суспільства. Основна ознака цієї функції — її стабільність, що дозволяє формувати надходження податків до бюджету на постійній, стабільній засаді. Регулююча функція — виявляється в наданні пільг з оподаткування окремим галузям та виробникам, враховуючи їхні перспективи, діяльність, рівень прибутковості та інше. Стимулююча функція — створює орієнтири для розвитку або згортання виробництва, діяльності. Як і регулююча, ця функція може бути пов'язана із застосуванням пільг, зміною об'єкта оподаткування, зменшенням бази оподаткування. Питання про те, наскільки ефективно держава може використовувати регулюючу та стимулюючу функції податків було і залишається одним із центральних питань теорії оподаткування.

Свідоме використання податків для досягнення відповідних цілей проходить у рамках податкової політики, яку проводить держава. Податкова політика — діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації збору податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави. Система оподаткування в Україні почала формуватися з 1991 року, незважаючи на незмінність основних принципів і підходів до побудови цієї системи, викладених в Законі України «Про систему оподаткування», однак вона постійно змінюється: вносяться доповнення, уточнення, поправки. На сьогодні у функціонуванні системи оподаткування держави існує ряд невирішених проблем, що потребує продовження теоретичних досліджень та застосування цих знань на практиці з метою визначення напрямків її удосконалення. Удосконалення податкової системи починається з визначення принципів оподаткування та їх раціонального впровадження, на цій основі має будуватися податкове законодавство. Руйнувати та будувати нову законодавчу базу недоцільно, необхідно вносити корективи відповідно до змін у податковому просторі. Чинне податкове законодавство можна охарактеризувати як суперечливе, невизначене, нестабільне, неадекватне нинішнім умовам господарювання [1-2]. Реформування податкової системи визначається оптимальним поєднанням фіскальної ефективності та регулюючих механізмів економічного зростання, що відображається у принципах оподаткування, на основі яких здійснюється реформування податкового законодавства.

У грудні 2010 року був введений Податковий Кодекс, але чинна податкова система зазнає критики як з боку наукових кіл, так і з боку підприємців, політичних діячів, депутатів. Леонід Козаченко, глава Ради підприємців при Кабінеті міністрів України, прокоментував наслідки введення Податкового Кодексу таким чином: «Запровадження Податкового кодексу призвело до відходу в "тіньовий" сектор більше 30% малого бізнесу країни, це сталося через неможливість пристосуватися до Податкового кодексу і забезпечити виконання передбачених ним вимог. Малому бізнесу дуже важко пристосуватися до такого важкого податкового законодавства, оскільки навіть великий бізнес вважає Податковий кодекс дуже складним» [5]. За словами Л. Козаченка, існуюче пода-

ткове законодавство дуже важке, в ньому містяться складні норми, з якими не можуть до кінця розібратися самі податківці. Тому і виникає ускладнена ситуація, бо цими нормами повинні володіти та керуватись на практиці як платники податків, так і працівники органів державної податкової служби України. Мале підприємництво як найуразливіший сектор економіки, не отримує належної підтримки та захисту зі сторони держави. Внаслідок наявних труднощів спостерігається зниження зацікавленості підприємців працювати у прозорих умовах, що призводить до зростання частки тіньового сектору та фіскальних втрат бюджету, зниження інвестиційної активності.

Таблиця 1

Основні показники розвитку малих підприємств в Україні в 2008-2010 рр. [6]

	Кількість підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць	Кількість зайнятих працівників (штатні, поза штатні та неоплачувані працівники), тис. осіб	Кількість найманих працівників (штатні та позаштатні працівники), тис. осіб	Частка найманих працівників на малих підприємствах до їх загальної кількості, %	Частка обсягу реалізованої продукції малих підприємств до загального обсягу реалізації, %	Частка прибутку від звичайної діяльності до оподаткування малих підприємств до загального обсягу прибутку, %	Частка збитків від звичайної діяльності до оподаткування малих підприємств до загального обсягу збитків, %	Частка підприємств, що одержали збитки, до загальної кількості малих підприємств, %
2008	72	2237,4	2156,8	24,3	16,3	16,5	37,6	37,3
2009	75	2152,0	2067,8	25,3	16,7	22,9	29,0	39,9
2010	63	2073,6	1992,5	25,5	14,2	23,4	30,8	41,4

На даний момент в Україні спостерігаються певні зміни у кількісному та якісному складах малого підприємництва. З таблиці 1 видно, що частка малих підприємств, у загальній кількості та у розрахунку на 10 тис. осіб, має тенденцію до зменшення, якщо взяти показники 2009 та 2010 років, то бачимо, що показник 2010 року зменшився на 16 %. З кожним роком показники частки прибутків та збитків оподаткування малих підприємств збільшуються, але проблема в тому, що показники збитків значно більші ніж показники прибутків, що спричиняє масове банкрутство підприємств. Важливим є те, що саме в 2010 році частка підприємств, від загальної кількості, отримали найбільше збитків в порівнянні з минулими роками, а саме 41,4 % [6].

Результати аналізу основних етапів діяльності малого бізнесу в Україні свідчать про те, що після прийняття Податкового кодексу в Україні відбулося масове закриття підприємств. Незважаючи на зменшення кількості малих підпри-

ємств, спостерігається зростання обсягу роздрібного товарообороту. У січні-вересні 2011 року товарообіг підприємств роздрібною торгівлі та ресторанного господарства України зріс у порівнянних цінах на 14,6% в порівнянні з аналогічним періодом 2010 року і складає 247732,8 млн. грн. Максимальне зростання зафіксовано у Черкаській (21,9%), Київській (23,5%), Вінницькій (21,3%), Житомирській (18,2%) областях та м. Севастополі (18,1%). Найнижчі показники поки демонструють Херсонська (6,7%), Тернопільська (7,9%), Рівненська і Чернівецька (по 9,7%), Кіровоградська та Харківська (по 10,8%) області [6].

Необхідно звернути увагу й на те, що в Україні сформувався досить високий рівень податкового навантаження. Згідно з рейтингом «Paying Taxes 2010» («Виплата податків 2010»), складеним Світовим банком, українська система оподаткування є однією з найбільш обтяжливих у світі. Підприємцям в Україні доводиться платити 147 податків і зборів та витратити на це більш ніж 736 годин. Таким чином, у рейтингу податкових систем Україна займає 181 місце із 183 (гірше справи йдуть тільки у Венесуелі та Білорусі) [3, с.11, с.17].

Проаналізувавши наслідки введення Податкового кодексу можна зробити такі висновки: чинне податкове законодавство можна охарактеризувати як суперечливе, невизначене, нестабільне, неадекватне нинішнім умовам господарюванням; для функціонування податкової політики необхідно її переорієнтація із суто фіскальних цілей на стимулювання економічного зростання; введення нового податкового законодавства призвело до масового закриття підприємств, в порівнянні з минулими роками. Значна кількість і частота внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів податкового законодавства, істотно ускладнює роботу контролюючих органів та негативно позначається на діяльності суб'єктів підприємництва, а також знижує привабливість національної економіки для іноземних інвесторів.

Література

1. Стратегія Кабінету Міністрів України щодо реформування податкової системи від 23.12.2009 № 1612-р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1612-2009>
2. Концепція Кабінету Міністрів України щодо реформування податкової системи України від 19.02.2007 № 56-р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=653-2007>
3. Отчет Всемирного банка и МФК "Paying Taxes 2010. The global picture". – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pwc.ru/en/tax-consulting-services/paying-taxes-2010>
4. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011).
5. Журнал «Деньги» – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dengi.ua>.
6. Держкомстат України. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sze/sze_ric/mp/mp_u/2005